

Iltakävelyllä Kellomäellä

Nina Sevón

Viime vuoden poikkeuksellisen lämpimään kesään mahtuu monenlaisia muistoja, joita on talvella mukava muistella. Mieleeni on jäänyt Terijoen Kellomäelle suuntautunut retki. Heinäkuisena iltana Pekka ja Hilikka Hirvi pyysivät minua Kellomäelle. Retkelle oli lupautunut myös Sirkka Mäki os. Saarinen, joka osoittautui varsinaiseksi Kellomäen tuntijaksi. Pekka ja Sirkka ovat molemmat syntyneet Kellomäellä ja viettäneet lapsuutensa Kellomäen asemakylässä.

Kellomäki on saanut nimensä harjulle rakennetusta kellosta, jota soitettiin merkiksi radanrakentajille työpäivän alkamisesta ja päättymisestä. Pietari-Viipuri rautatien valmistumisen jälkeen vuonna 1870 rikkaat venäläiset suuntasivat retkensä Kannakselle ja ihastuivat oitis Kellomäen kangasmetsäiseen harjumaisemaan, johon kuului olennaisena osana etelässä siintävä meri. Rautatien valmistumisesta alkoi lähes neljäkymmentä vuotta kestänyt huvilakausi, joka päättyi Venäjän vallankumoukseen jättäen jälkeensä suuren joukon huviloita, joiden omistajat olivat hävinneet kuin tuhka tuuleen. Osa vierasmaalaisista kesäasukkaista jäi pysyvästi Suomeen, mikä teki Kellomäestä poikkeuksellisen kansainvälisen kylän. Sormet eivät riitä laskemaan kieliä, joita Kellomäellä kuultiin puhuttavan. Suomen itsenäisyyden aikana Kellomäestä tuli muiden Terijoen kylien tapaan suomalaisten rakastama lomanviettopaikka. Johtuneeko Kellomäen vahvasta emigranttitaustasta, mutta usein unohtetaan, että Kellomäellä asui myös tavallisia suomalaisia perheitä.

Jo ensi askelilla Ester Kähösen kirjasta¹ lainaamani kartta osoittautui puutteelliseksi ja oikeastaan tarpeettomaksi. Seuralaisteni muistikuvat lapsuuden maisemista olivat kirjan tietoja paremmat. Sirkka Mäki viittoi kädellään tuossa asuivat Pyyköt, tuossa ... Kellomäelle ensimmäistä kertaa jalkautuneena olin kuin "Liisa ihmemaassa". Mielikuvani Kellomäestä, jotka olin muodostanut Terijoen muiden kylien perusteella, eivät vastanneet näkemääni. Terijoen muut kylät tuntuivat nykyasussaan hökkelikyliltä, kun katselin Kellomäen puistomaista ruutuasemakaavan mukaista taajama.

Kävimme katsomassa Pekka Hirven lapsuudenkotia. Korkean orapihlaja-aidan takaa oli vaikea nähdä taloa, mutta Pekan ja Hilkan lähempi tarkastelu osoitti, että talo oli säilynyt varsin hyvin. Sirkan kotitalo löytyi vaivatta tosin tyhjänä. Seuraavaksi suunnistimme Kaposen Eevan leipomolle. Leipomosta on jäljellä kivijalka ja rappuset. Kivijalkaa katsellessa Sirkka muisteli Kaposen Eevan aasia, joka veti kärryjä vieden leivät tilaajille ilman ohjastajaa.

Kellomäen kuuluisin huvila Harppulinna tuhoutui sodan melskeissä, mutta kartan ja puutarhan perusteella se on edelleen paikannettavissa. Harppulinnan puutarha oli kolmen hehtaarin suuruinen ja siellä kasvoi runsaasti muualta tuotuja puita ja pensaita. Niin ihmeellistä kuin se onkin, Terijoella tapaa vieläkin näitä mustanmullan kasveja. Harppulinnan tarkempi paikantaminen jäi seuraavaa kesään. Suuntasimme kulkumme Merikadulle, joka oli yksi Kellomäen kuvatuimmista kohteista. Merikadun

korkeimmalla kohdalla seistessämme eteen avautui ilta-auringossa kylpevä Suomenlahti. Merikadun varrella vastapäätä Aarvan entistä kutomoa seisoo tyhjillään upea pitsihuvila, jossa kuuleman mukaan Terijoen taiteilijaelämästä värikkäästi kirjoittanut Tuuli Reijonenkin on lapsuutensa viettänyt. Huvila on elävä muistomerkki viime vuosisadan alun huvilakaudelta. Valitettavasti venäläiset eivät suuremmin huvilaa tunnu arvostavan. Huvilan ikkunat repsottivat auki ja pitsikoristeet rapistuvat. Tämän huvilan haluaisin esitellä kaikille niille Terijoen ystäville, jotka kesä toisensa jälkeen tulevat Terijoelle päiväksi muutamaksi.

Haikain mielin lähdimme laskeutumaan Merikatua alas rantatielle. Pekka Hirvi halusi näyttää vielä kellomäkeläisten rannan ja paikan, jossa perheen uimakoppi sijaitsi. Artesisten lähteiden ja niistä alkunsa saavien purojen ansiosta Merikadun varrella jäävä luonto on rehevää. Juuri täältä koululaiset löysivät erikoisimmat kasvit herbaarioihinsa. Uimakopin paikan löytäminen ei ollut Pekalle vaikeaa. Se sijaitsi rantahietikolla harjulta virtaavan artesisen puron varrella. Katselimme merelle laskeutuvaa aurinkoa. Taustalla soi surumielinen musiikki. Venäläiset ovat rakentaneet rannalle ravintolan, jonka edessä oli kalliinpuoleisia autoja. Oli aika palata hotellille. Paluumatkalla totesimme, että Kellomäkeen pitää tutustua jalkaisin. Kävelyretken voi aloittaa rantatieltä Merikadun päästä. Edessä on tosin jyrkkä nousu Kellomäen harjulle, mutta näin onnistuu varmasti näkemään tien oikealle puolelle jäävän pitsihuvilan ja takana hämmöttävän Suomen lahden.

¹⁾ Kähönen, Ester: Entinen Terijoki – kylämuistoja s. 404, Kouvolan kirjapaino 1982

Huvila Kellomäellä Merikadun varrella. Valokuva Pekka Hirvi.